

**MAASLAND
COLLEGE**

Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs
Brabant Noordoost

SCHOOLONDERSTEUNINGSPROFIEL SCHOOLJAAR 2022-2023

MAASLANDCOLLEGE

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	1
1 Inleiding	2
1.1 <i>Wat is een schoolondersteuningsprofiel?</i>	2
1.2 <i>Leeswijzer</i>	2
1.3 <i>Achtergrondinformatie</i>	2
2. De ondersteuningsstructuur in de regio	3
2.1 <i>Regulier onderwijsproces</i>	3
2.2 <i>Aanvullende ondersteuning</i>	3
Koersklas	3
Voortgezet speciaal onderwijs (VSO)	3
Past	4
Ondersteuning op maat	4
2.3 <i>Samenwerking met ouders</i>	4
2.4 <i>Samenwerking met andere partijen</i>	5
Schoolsupport	5
Jeugdhulp	6
Andere externe partijen	6
3. De ondersteuningsstructuur van de school	7
3.1 <i>Algemene informatie over de organisatie van begeleiding en ondersteuning</i>	7
Ondersteuningsstructuur in de school	7
Het zorgadviesteam (ZAT)	9
Samenwerking met ouders en jongere	10
Contactpersonen	10
Beschikbare protocollen	11
3.2 <i>Regulier onderwijsproces en aanvullende ondersteuning</i>	11
3.3 <i>Aanvullende ondersteuning</i>	19
Extra ondersteuning binnen een reguliere VO-school	19
Extra ondersteuning op een andere locatie	19
3.4 <i>Ontwikkeldoelen</i>	19
Bijlage(n)	22
<i>Bijlage 1 - Afspraken over de inzet van Schoolsupport in 2022-2023</i>	22
<i>Bijlage 2 – Protocol dyslexie</i>	27
<i>Bijlage 3 – Protocol dyscalculie</i>	34

1 INLEIDING

Iedere jongere succesvol op school. Dat is waar alle middelbare scholen in de regio Brabant Noordoost werk van maken. De scholen in de gemeenten Oss, Meierijstad¹, Maashorst en Bernheze werken samen in een samenwerkingsverband passend onderwijs. Het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 30 06 (SWV VO 30 06) bestaat uit scholen voor voortgezet onderwijs (VO) en scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO).

1.1 Wat is een schoolondersteuningsprofiel?

Voor u ligt het schoolondersteuningsprofiel (afgekort: SOP), dat door alle scholen in de regio opgesteld wordt. Doel van het schoolondersteuningsprofiel is om ouders², jongeren en andere geïnteresseerden inzicht te geven in de begeleiding en ondersteuning die geboden wordt binnen de school. Het SOP wordt elk schooljaar vernieuwd, zodat nieuwe ontwikkelingen erin verwerkt kunnen worden. Naast een beschrijving van de manier waarop passend onderwijs in de school wordt vormgegeven, staan in het SOP ook de ontwikkelambities van de school. Passend onderwijs kan namelijk altijd beter. Binnen het samenwerkingsverband wordt op basis van de schoolondersteuningsprofielen gekeken of we samen voor alle leerlingen een passend aanbod hebben.

1.2 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk (2) staat een korte samenvatting van de mogelijkheden voor passend onderwijs in het samenwerkingsverband. Vervolgens staat er hoe wij daar binnen onze school invulling aan geven. In hoofdstuk 3 staat een beschrijving van de basisondersteuning: de ondersteuning die *alle* scholen voor voortgezet onderwijs in de regio bieden. In hoofdstuk 4 wordt in het kort uitgelegd welke mogelijkheden voor *extra* ondersteuning er zijn en hoe wij daarvoor samenwerken met andere scholen.

1.3 Achtergrondinformatie

Algemene informatie over de school is te vinden in de schoolgids en in het schoolplan. Deze zijn te vinden op onze website: www.maaslandcollege.nl.

Meer informatie over het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 30 06 (SWV VO 30 06) kunt u vinden op www.swvvo3006.nl. U vindt daar onder andere aanvullende informatie over de ondersteuningsmogelijkheden in de regio en de afspraken die scholen daarover met elkaar hebben gemaakt.

---

¹ De scholen in de kernen Veghel en Sint-Oedenrode vallen binnen Samenwerkingsverband VO 30 06. De kern Schijndel is een uitzondering binnen Meierijstad en is aangesloten bij SWV VO De Meerij.

² In verband met de leesbaarheid van is ervoor gekozen de term *ouders* te gebruiken als *ouders/verzorgers* bedoeld wordt.

2. DE ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR IN DE REGIO

In dit hoofdstuk staat beschreven hoe de ondersteuningsstructuur in Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 30 06 (SWV VO 30 06) eruit ziet. Het is een samenvatting van de afspraken die tussen de scholen gemaakt zijn voor de schooljaar 2022-2023.

Binnen passend onderwijs hebben scholen *zorgplicht*. Dat betekent dat zij er verantwoordelijk voor zijn om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een passende onderwijsplek te bieden. Als het kan op de eigen school en anders op een passende andere plek. Daarvoor werken reguliere scholen en scholen voor speciaal onderwijs samen binnen het samenwerkingsverband. Er zijn verschillende ondersteuningsmogelijkheden. Hieronder leest u wat elke vorm van onderwijs/ondersteuning inhoudt.

2.1 Regulier onderwijsproces

Dit is het onderwijsprogramma dat alle leerlingen volgen op een reguliere school voor voortgezet onderwijs. Jongeren nemen deel aan de lessen en andere schoolactiviteiten en krijgen daarbij begeleiding van hun vakdocenten en hun mentor.

2.2 Aanvullende ondersteuning

Soms is er iets extra's nodig voor een jongere om goed mee te kunnen komen op school. Dit kan individuele ondersteuning zijn of een plek in bijvoorbeeld een koersklas. Daarnaast zijn er in de regio scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en is er de mogelijkheid voor een Past-arrangement. Deze staan hieronder toegelicht.

Koersklas

Voor jongeren die extra structuur, nabijheid en veiligheid nodig hebben op school, hebben sommige scholen in de regio een koersklas. Dat is een kleinere klas op een reguliere VO-school waarin er extra aandacht wordt gegeven aan de didactische en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling. Gespecialiseerde docenten verzorgen en/of ondersteunen het onderwijs. De doelen en de verwachte door- of uitstroom van de jongere worden vastgelegd in een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP).

Voortgezet speciaal onderwijs (VSO)

Soms is een jongere aangewezen op een specialistische school om zich verder te kunnen ontwikkelen. De aanvullende ondersteuning biedt dan niet voldoende ondersteuning aan hen. Voor deze jongeren is er de mogelijkheid van een (tijdelijke) plaatsing in het voortgezet speciaal onderwijs (VSO).

Het VSO is bedoeld voor jongeren die in hun ontwikkeling belemmerd worden door een combinatie van problemen, zoals ernstige gedragsproblemen, psychiatrische problemen, een verstandelijke beperking en/of een fysieke beperking. Op het VSO krijgen deze jongeren intensieve en specialistische ondersteuning bij het leren, bij hun sociaal-emotionele ontwikkeling en/of het reguleren van hun gedrag. Docenten die hier speciale kennis en vaardigheden voor hebben, verzorgen het onderwijs. In principe wordt er toegewerkt naar een overstap naar een reguliere VO-school.

Past

Als een jongere tijdelijk niet op een reguliere VO-school kan zijn, dreigt thuis te komen zitten of al thuis zit, dan kan een Past-arrangement mogelijk helpen. Past staat voor een 'passende andere stap'. Een Past-arrangement bestaat uit kortdurende (13 weken), zeer intensieve ondersteuning op maat. Past wordt alleen ingezet als er perspectief is op terugkeer naar een reguliere middelbare school. De school van de jongere doet een aanvraag voor een Past-arrangement bij het samenwerkingsverband. De uitvoerders van het Past-arrangement maken in afstemming met alle betrokkenen een plan gemaakt voor geleidelijke opbouw van het lesprogramma en terugkeer naar het reguliere onderwijs. De jongere blijft ingeschreven staan op de reguliere VO-school. Deze school blijft nauw betrokken bij het traject en is verantwoordelijk voor de inhoudelijke uitvoering van het onderwijsprogramma, zoals het lesmateriaal.

Ondersteuning op maat

De scholen binnen het samenwerkingsverband hebben als doel al hun leerlingen passende ondersteuning te bieden. Omdat er veel mogelijkheden en verschillende niveaus van ondersteuning zijn, wordt er altijd gekeken naar wat een leerling nodig heeft om goed mee te kunnen komen op school. We willen graag dat leerlingen succesvol zijn. Daarom streven we ernaar de juiste ondersteuning op tijd aan te bieden en daarbij te gaan van intensieve naar minder intensieve begeleiding. Er wordt steeds zorgvuldig gekeken welk (onderwijs)arrangement passend is voor een leerling.

Ouders melden hun kind aan bij de school van hun voorkeur. Als ze vermoeden dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft dan is het belangrijk dat ze dat bij de aanmelding duidelijk aangeven. De school moet in verband met de zorgplicht vervolgens een zo passend mogelijk aanbod doen op de eigen school, een andere reguliere school of een school voor voortgezet speciaal onderwijs. Door de scholen in het samenwerkingsverband wordt gekeken of de jongere voldoende heeft aan extra ondersteuning op de scholen of dat een plaatsing in het VSO of een Past-arrangement nodig is. Het samenwerkingsverband beoordeelt de aanvragen voor deze ondersteuning. Als het samenwerkingsverband het eens is met de aanvraag van de school dan geven ze een arrangement (Past) of toelaatbaarheidsverklaring (VSO) af, waarmee de jongere gebruik kan maken van deze vorm van extra ondersteuning.

2.3 Samenwerking met ouders

Een belangrijk aspect bij het realiseren van schoolsucces is ouderbetrokkenheid. Binnen passend onderwijs spelen ouders dan ook een belangrijke rol. Uitgangspunt in de communicatie met ouders is dat de rol van ouders en de school bij opvoeden en onderwijs gelijkwaardig is, maar niet gelijk. Communicatie tussen school en ouders vindt vanuit deze grondhouding plaats. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Scholen zijn primair verantwoordelijk voor het onderwijs.

Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)

Ouders en jongeren worden uiteraard betrokken bij de uitvoering van de gekozen ondersteuningsvorm. Afhankelijk van het ondersteuningsniveau kan er een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld worden. Een OPP is wettelijk niet verplicht in de trajectvoorziening, omdat het valt binnen de basisondersteuning. Voor jongeren die geplaatst

worden in een koersklas, binnen het VSO, bij Past en in het praktijkonderwijs (PrO), moet er wel een OPP worden opgesteld. Het OPP wordt minimaal jaarlijks geëvalueerd met ouders (en jongere), en waar nodig bijgesteld.

In het OPP moet wettelijk gezien minimaal het volgende vastgelegd worden:

1. De te verwachten uitstroombestemming;
2. De onderbouwing van deze bestemming met belemmerende en bevorderende factoren;
3. Een beschrijving van de te bieden ondersteuning en begeleiding en, indien aan de orde, de afwijkingen van het reguliere onderwijsprogramma (niet verplicht voor VSO en PrO).

Deel 1 en 2 vormen samen het uitstroomperspectief, deel 3 heet het handelingsdeel van het OPP. In het handelingsdeel staan specifieke, persoonlijke aanpassingen van het programma voor de leerling, dan wel aanvullende begeleiding.

In de wetgeving rondom passend onderwijs zijn de rechten van ouders verschillend voor het uitstroomperspectief en het handelingsdeel van het OPP. Over beiden zijn scholen verplicht om op overeenstemming gericht overleg te voeren met ouders. In SWV VO 30 06 wordt het bovendien belangrijk gevonden om ook de jongere zelf te betrekken bij het plan. Voor het handelingsdeel *moet* instemming gevraagd worden aan ouders³. Het uitstroomperspectief wordt vastgesteld door de school na overleg, maar instemming van ouders is niet vereist. In de paragrafen over basisondersteuning en extra ondersteuning beschrijven we hoe we hier binnen onze school uitvoering aan geven.

Medezeggenschapsraad en ondersteuningsplanraad

Ouders hebben daarnaast via de medezeggenschapsraad (MR) adviesbevoegdheid op het schoolondersteuningsprofiel van de school, waarin de ondersteuningsvormen binnen de school beschreven staan. De MR heeft instemmingsbevoegdheid op het schoolplan, waarin het reguliere onderwijsproces beschreven staat. Daarnaast zijn ouders en leerlingen vertegenwoordigd in de ondersteuningsplanraad (OPR): het medezeggenschapsorgaan van het samenwerkingsverband.

2.4 Samenwerking met andere partijen

Scholen kunnen passend onderwijs niet alleen uitvoeren. Uiteraard wordt er samengewerkt met ouders en jongere. Daarnaast wordt er ook samengewerkt met Schoolsupport en waar nodig met organisaties voor jeugdhulp.

Schoolsupport

Schoolsupport is een team van deskundigen op het gebied van passend onderwijs en is onderdeel van het samenwerkingsverband. De schoolondersteuners van Schoolsupport begeleiden de scholen bij de uitvoering en doorontwikkeling van passend onderwijs. De schoolondersteuners hebben verschillende deskundigheidsgebieden:

- gedrag en leren,
- complexe problematiek,
- nieuwkomers,
- psychiatrische problematiek (Zuiderbos College)
- fysiek-medische problematiek (Mytyschool Gabriël)

---

³ Of de leerling als deze 16 jaar of ouder is. Tussen 12 en 16 jaar wordt de leerling waar mogelijk betrokken.

De medewerkers van Schoolsupport ondersteunen de scholen onder andere door bij te dragen aan de professionalisering van docenten en begeleiders in de school en door advies te geven bij bepaalde problematiek.

Jeugdhulp

Ook de samenwerking met thuis is van groot belang. Als er in de thuissituatie begeleiding nodig is, werken scholen nauw samen met jeugdhulpverlening om ervoor te zorgen dat op school en thuis aan dezelfde doelen wordt gewerkt. Elke school heeft een aansluitfunctionaris van het Basisteam Jeugd en Gezin (BJG). Medewerkers van het BJG kunnen kortdurend zelf begeleiding bieden aan jongeren en gezinnen. Daarnaast hebben zij vanuit de gemeenten de bevoegdheid gekregen om, net als de huisarts, door te kunnen verwijzen naar meer specialistische vormen van jeugdhulpverlening, bijvoorbeeld bij de GGZ. Inzet van en verwijzing door het BJG gebeurt uiteraard alleen met toestemming van ouders en betrokkenheid van de jongere.

Andere externe partijen

Tot slot zijn er nog enkele andere partijen waarmee scholen intensief samenwerken om ervoor te zorgen dat iedere jongere naar school kan en gaat: GGD, leerplichtambtenaren (Regionaal Bureau Leerplicht Brabant Noordoost), gemeenten, scholen voor primair onderwijs en scholen voor vervolgonderwijs. Voor ondersteuning aan leerlingen met een visuele beperking, een auditieve beperking, een communicatieve beperking, of epilepsie kan tevens de hulp ingeroepen worden van begeleiders vanuit specialistische onderwijsvoorzieningen op deze thema's. Meer informatie daarover is te vinden op de website van het samenwerkingsverband (www.swvvo3006.nl).

3. DE ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR VAN DE SCHOOL

In het vorige hoofdstuk is uitgelegd wat de afspraken in het samenwerkingsverband zijn over passend onderwijs. In dit hoofdstuk leggen wij uit hoe we daar binnen onze school uitvoering aan geven. Dit hoofdstuk begint met algemene informatie over de organisatie van begeleiding en ondersteuning. Daarna wordt ingegaan op de inhoud van de basisondersteuning. En vervolgens wordt uitgelegd hoe wij te werk gaan als we vermoeden dat een jongere extra ondersteuning nodig heeft. Tot slot wordt stilgestaan bij de ontwikkelambities van de school op het gebied van passend onderwijs.

3.1 Algemene informatie over de organisatie van begeleiding en ondersteuning

Ondersteuningsstructuur in de school

Visie van de school op ondersteuning

Het Maaslandcollege bereidt leerlingen optimaal voor op een kansrijk, goed en gelukkig leven binnen de (internationale) samenleving. In het voortgezet onderwijs is een goede leerlingbegeleiding essentieel. Op het Maaslandcollege kenmerkt deze begeleiding zich door een focus op drie onderdelen. Bij het 'leren leren' staat de studie van de leerling centraal: het plannen van studie, het plannen van leeractiviteiten. Bij het 'leren kiezen' wordt aandacht gegeven aan de keuzes waarmee een leerling te maken krijgt: welke afdeling kies ik na de brugklas, welk vakkenpakket, welke vervolgstudie. Ten derde is er een actieve persoonlijke en sociale begeleiding.

Het Maaslandcollege biedt leerlingen uitdaging waar mogelijk en ondersteuning waar nodig. We stellen onze leerlingen in staat de eigen grenzen te verleggen en bieden ondersteuning aan leerlingen die hiervoor extra faciliteiten en/of begeleiding nodig hebben. Een stevig neergezet mentoraat, begeleidingsprogramma en een breed professioneel ondersteuningsteam zorgen ervoor dat de leerlingen uitstekend bediend worden.

Onderwijsaanbod: gepersonaliseerd onderwijs

Het Maaslandcollege is een school voor mavo, havo, vwo, tweetalig mavo, tweetalig havo en tweetalig vwo en telt nu 1267 leerlingen en 150 medewerkers. In het schooljaar 2020-2021 is het Maaslandcollege van start gegaan met een eigen onderwijsconcept genaamd 'GO'. GO biedt een leerproces waarbij leerlingen op hun eigen wijze, tempo en niveau werken aan van tevoren vastgestelde leerdoelen. Leerlingen en leraren zijn, ieder met een eigen onderscheidende rol, samen verantwoordelijk voor het leerproces. Dit is een doorontwikkeling van de onderwijskundige koers van de school. Eén van de pijlers is de individuele coaching van de leerling. Daar is in schooljaar 2019-2020 al mee begonnen in de brugklassen. Alle brugklasleerlingen krijgen één-op-één coaching. De streeftijd per leerling is 10 minuten per week. Waar nodig wordt, in individuele gevallen, de frequentie of coachtijd aangepast. Leerlingen worden begeleid in het stellen van leerdoelen, reflecteren op het leren, 'leren leren', leren plannen, bespreken van resultaten en in het sociaal-emotioneel functioneren. Daarnaast is er tijdens de coaching aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling, zoals dat ook werkt in het mentoraat. Het is aan de coach, in overleg met de leerling en/of ouder(s), om te bepalen welke invalshoek het meest geschikt is: via het leren en/of plannen of sociaal-emotioneel. Na elke perioderapportage zijn ouder(s) welkom bij het coachgesprek.

Mentoren/coaches en vakdocenten

In leerjaar 1 en 2 zijn voor elke klas twee coaches aangesteld. In leerjaar 3 is voor elke klas één coach aangesteld. De overige jaarlagen werken nog met mentoren. Voor elke klas is een mentor aangesteld. In verband met de leesbaarheid is ervoor gekozen om de term *mentor* te gebruiken als de term *mentor of coach* bedoeld wordt. Deze mentor verzorgt naast vaklessen ook begeleidingslessen en coaching in leerjaar 1, 2 en 3 en is intensief betrokken bij alle activiteiten. De mentor is het aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en vakdocenten. Daarnaast neemt hij het initiatief indien specifieke begeleiding nodig is. Als geen ander is de mentor in staat om 'heel de persoon' van de leerling te begeleiden. Uiteraard kan dat alleen in samenspraak met ouders en vakdocenten. Behalve de begeleiding die op het individu is gericht, geeft de mentor ook sturing aan het groepsproces. Een goede sfeer en veiligheid in de klas zijn hierbij uitgangspunten. De vakdocenten zijn verantwoordelijk voor de begeleiding van de leerlingen binnen hun vakgebied.

Het volgen van de leerling

Wij houden nauwgezet het persoonlijk functioneren, de sociaal-emotionele ontwikkeling en vanzelfsprekend de studieresultaten van elke leerling bij. Daarmee is het mogelijk om samen met de leerling een optimaal traject uit te stippelen. Minimaal drie keer per jaar bespreken de vakdocenten onder leiding van de mentor de individuele leerlingen en hun klas.

Begeleidingslessen tijdens de eerste leerjaren

Alle klassen van de onderbouw hebben één begeleidingsles per week. De mentor verzorgt deze les. Het is een vertrekpunt van waaruit alle begeleiding wordt aangestuurd. De mentor schenkt in de begeleidingslessen ruim aandacht aan sociale vaardigheden als samenwerken en luisteren naar elkaar. Ook het functioneren van de klas als groep komt regelmatig aan de orde. Vooral in het begin besteden we hieraan veel aandacht. Ook voor het onderdeel 'leren leren' vervult de begeleidingsles een spilfunctie. Zo komen onder andere de studievoordigheden voor de verschillende vakken ter sprake. Ook zoekt de docent samen met de leerlingen naar de beste manier van huiswerk maken. Hij houdt daarbij goed in het oog dat iedere leerling zijn eigen 'leerstijl' heeft. Het 'leren kiezen' komt tijdens de begeleidingslessen eveneens aan de orde. Na de brugperiode wordt een trajectadvies gegeven dat als richtroute fungeert. Definitieve determinatie vindt plaats aan het einde van de onderbouw. In de hogere klassen zijn vakkenpakket, sector en profiel belangrijk. In de schoolgids wordt de keuzebegeleiding uitgebreid beschreven.

In de brugklassen ruimen wij in het begin van het schooljaar veel tijd in voor de introductie van de leerlingen in onze school. Daarmee maken wij hen vertrouwd met de nieuwe schoolsituatie. De eerste drie schooldagen zijn daaraan ook grotendeels gewijd. De periode van introductie sluiten wij af met een brugklaskamp en een speciaal programma om pestgedrag te voorkomen. Ook in de tweede klassen besteden we in de introductieperiode veel aandacht aan de kennismaking met elkaar en het omgaan met elkaar als groep.

Individuele begeleiding in de hoogste leerjaren

In de hoogste klassen is de begeleiding meer individueel gericht. Leerlingen worden steeds meer aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid. Uiteindelijk maakt de leerling de keuze voor een vervolgopleiding. Alle voorgaande keuzes maken deel uit van die ene definitieve keuze aan het eind van het voortgezet onderwijs. In dit hele proces van kiezen zijn belangstelling en capaciteiten de

voornaamste factoren. Van de leerling verwachten we in toenemende mate dat ze nadenken over wat zij willen, kunnen en durven. De mentor en decaan begeleiden dit (lange) proces intensief. Mocht blijken dat verder onderzoek gewenst is, dan is er onder meer de gelegenheid de leerling te laten testen door het adviesbureau voor opleiding en beroep.

Ondersteuningsstructuur

Naast de begeleiding door mentoren en vakdocenten kent het Maaslandcollege nog andere vormen van begeleiding vanuit de trajectvoorziening, die bedoeld zijn voor leerlingen voor wie de begeleiding uit het reguliere onderwijsproces niet voldoende is en die tijdelijk meer ondersteuning nodig hebben om goed mee te kunnen komen op school. Het is een steun(tje) in de rug. Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn bij leerproblemen, sociaal-emotionele problemen, gedragsproblemen of lichamelijke problemen. Te denken valt aan (groeps)begeleidingen en trainingen aan leerlingen in nauwe samenwerking met mentor en ouders. In paragraaf 3.2 staan de verschillende begeleidingsvormen en de inhoud van deze begeleidingsvormen beschreven. Hoe de begeleiding eruit ziet en hoe lang die duurt, hangt af van wat een leerling nodig heeft. Het traject is altijd op maat. De ondersteuning wordt verzorgd door leerlingbegeleiders in de school. Aanmelding hiervoor gebeurt door de mentor in samenspraak met de leerling en ouders en wordt gedaan bij de ondersteuningscoördinatoren. De ondersteuningscoördinatoren zijn mevrouw L. Liefstink en de heer M. Knops. Als het nodig is, worden leerlingen, met toestemming van ouders, besproken in het zorgadviesteam (ZAT). Zie hieronder meer informatie over het ZAT.

De heer Knops draagt zorg voor de coördinatie van het ZAT en is contactpersoon voor de GGD (jeugdarts en verpleegkundige) en leerplichtambtenaar. Daarnaast coördineert hij de Hellup-groep (zie paragraaf 3.2 voor meer uitleg over de Hellup-groep). Mevrouw Liefstink coördineert onder andere de ondersteuning aan leerlingen met leerproblemen, gedragsproblemen, sociaal-emotionele problemen en medische problematiek.

Soms blijkt tijdens de schoolloopbaan of bij de aanmelding dat de basisondersteuning (regulier onderwijsproces en trajectvoorziening) niet voldoende is voor een leerling om goed mee te kunnen komen op school. Dan heeft de leerling extra ondersteuning nodig in de vorm van koersklassen, VSO of Past. Ook een leerling die extra ondersteuning nodig heeft welke de basisondersteuning van de school overstijgt, wordt besproken in het ZAT. Nagegaan wordt welke ondersteuning de leerling nodig heeft en welk (onderwijs)arrangement passend is voor de leerling, uiteraard in nauw overleg met ouders (en leerling).

Het zorgadviesteam (ZAT)

In het zorgadviesteam (ZAT) worden leerlingen besproken die om welke reden dan ook vastlopen op school. Het ZAT richt zich onder andere op leerlingen met leerproblemen, sociaal-emotionele problematiek, gedragsproblemen en lichamelijke problemen. Vanuit het ZAT wordt een advies uitgebracht over de ondersteuning die wenselijk is voor de leerling. Het ZAT komt wekelijks bij elkaar. De voorzitter van het ZAT is de heer M. Knops, ondersteuningscoördinator. Mevrouw L. Liefstink, ondersteuningscoördinator en orthopedagoog, mevrouw E. Otten, psycholoog, mevrouw E. Eijnhoven, schoolondersteuner van het samenwerkingsverband en mevrouw A. Peters, aansluitfunctionaris van het Basisteam Jeugd en Gezin, maken deel uit van dit team. Eén keer per maand is er een zorgadviesteam breed (ZAT breed) waarbij de leerplichtambtenaar, de schoolarts en jeugdverpleegkundige van de GGD en de jeugdagent (op afroep) aansluiten. Op afroep kunnen ook

de mentoren en afdelingsleiders deelnemen. Het Maaslandcollege werkt nauw samen met de genoemde externe ketenpartners.

Als de ondersteuningsbehoefte van de leerling de taak en/of mogelijkheden van de mentor (en vakdocenten) overstijgt, kan de leerling door de mentor of afdelingsleider via een aanmeldformulier worden aangemeld bij het ZAT. Voordat bespreking in het ZAT plaatsvindt, vraagt de mentor eerst toestemming aan ouders en eventueel de leerling (16 jaar of ouder). Zij ondertekenen tevens het aanmeldformulier. Vanuit het ZAT wordt een advies uitgebracht over de ondersteuning die wenselijk is voor de leerling. Hetgeen besproken is in het ZAT en de gemaakte afspraken worden vastgelegd in het leerlingvolgsysteem (Magister) en teruggekoppeld aan de mentor die op zijn beurt ouders en leerling informeert. Om de eventuele ingezette ondersteuning te evalueren, wordt de leerling op een later moment nog eens besproken in het ZAT of ZAT breed.

Samenwerking met ouders en jongere

Leerlingen en ouders geven samen met de medewerkers van de school inhoud en richting aan het onderwijsleerproces op het Maaslandcollege. Een goed contact en een goede samenwerking zijn dan ook van groot belang. De school betreft de ouders zoveel mogelijk bij de voortgang en het welbevinden van hun kind. Voor algemene informatie over de samenwerking met ouders verwijzen we naar de schoolgids paragraaf 6 ('betrokkenheid bij het Maaslandcollege'). De mentor is in principe de spil in het contact met ouders en leerling. Ouders hebben meerdere malen per jaar de mogelijkheid om in gesprek te gaan met de mentor en de vakdocenten. Tussentijds neemt de mentor contact op met de ouders wanneer er problemen zijn met betrekking tot aanwezigheid, studiehouding of gedrag van de leerling. Ouders kunnen hun kind volgen via Magister, daarin staan de studieresultaten en de absenties. Voor leerlingen die extra ondersteuning krijgen binnen de trajectvoorziening is soms de leerlingbegeleider naast de mentor degene die contact onderhoudt met ouders, leerling en eventuele overige betrokkenen zoals een schoolondersteuner en/of een hulpverleningsinstantie. Regelmatig vinden er voortgangsgesprekken plaats met alle betrokkenen.

Contactpersonen

Als u vragen hebt over de begeleiding en ondersteuning op onze school of u wilt uw zorgen over uw kind delen, dan kunt u terecht bij de volgende personen:

<i>Situatie/onderwerp</i>	<i>Contactperso(n)en</i>	<i>Functie</i>	<i>Contactgegevens</i>
Ik wil mijn kind aanmelden op school en verwacht dat hij/zij extra ondersteuning nodig heeft.	Mevrouw L. Liefink	Ondersteuningscoördinator en orthopedagoog	l.liefink@maaslandcollege.nl
Mijn kind zit op school en ik vermoed dat er meer begeleiding of extra ondersteuning nodig is.	Mentor	Mentor	Zie schoolgids 2022-2023 > paragraaf 5 > de teams van mentoren

Ik heb een klacht over de begeleiding van mijn kind.	Bij klachten over de begeleiding verzoeken wij u om dit eerst te bespreken met de betrokkene(n). Indien dit niet voldoende blijkt te zijn, kunt u contact opnemen met de afdelingsleider.	Betrokkene(n) / afdelingsleider	Zie schoolgids 2022-2023 > paragraaf 5 > de teams van mentoren

Beschikbare protocollen

De school heeft onderstaande protocollen op het gebied van onderwijsondersteuning:

<i>Protocol</i>	<i>Waar is het protocol te vinden of op te vragen?</i>
☒ Dyslexieprotocol	Zie bijlage 2
☒ Dyscalculieprotocol	Zie bijlage 3
☒ Pestprotocol	Zie www.maaslandcollege.nl > onze school > veiligheid en privacy
☒ Sociale veiligheidsplan	Zie www.maaslandcollege.nl > onze school > veiligheid en privacy
☒ Protocol medisch handelen en handelen bij ziekte	Op basis van het protocol 'medicijnverstrekking en medisch handelen op scholen' van de GGD Hart voor Brabant
☒ Verzuimprotocol	Zie www.maaslandcollege.nl > Praktische informatie > Schoolgids
☒ Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	Op basis van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van de Rijksoverheid > https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode

3.2 Regulier onderwijsproces en aanvullende ondersteuning

Om goed aan te kunnen sluiten bij de onderwijssituatie en doelgroep van de school richt de school zelf het regulier onderwijsproces in. Hieronder staat een schema met afspraken binnen het samenwerkingsverband over (ondersteunings)activiteiten, die gelden voor alle leerlingen (regulier onderwijsproces) en activiteiten die plaatsvinden als de situatie van de leerling daarom vraagt.

Ondersteuning aan leerlingen met leerproblemen, o.a. bij ernstige lees- en/of spellingproblemen en dyslexie, ernstige rekenproblemen en dyscalculie, en problemen in de informatieverwerking, concentratie en planning.		
Onderwerp	Hoe de school hier werk van maakt binnen het regulier onderwijsproces	Hoe de school hier werk van maakt binnen de trajectvoorziening
Volgen en signaleren van leerlingen met leerproblemen.	Dit gebeurt door vakdocenten en mentoren. De mentor is de spil in het signaleren van leerlingen met leerproblemen, maar ook vakdocenten zijn hier alert op. Minimaal drie keer per jaar	Binnen de trajectvoorziening worden leerlingen met leerproblemen indien nodig in groepsverband of individueel begeleid.

	bespreken de vakdocenten onder leiding van de mentor de individuele leerlingen en hun klas. Indien nodig worden er vervolgacties uitgezet. Zo kan de leerling worden aangemeld bij het ondersteuningsteam als ondersteuning gewenst is. Tevens wordt op school in de onderbouw gebruik gemaakt van de Nederlandse Intelligentietest voor Onderwijsniveau (NIO). Deze test geeft een indicatie van het schoolniveau.	
Ondersteuning gericht op het versterken van de taalvaardigheid.	Binnen het regulier onderwijsproces hebben vakdocenten aandacht voor, en bieden ondersteuning aan, leerlingen die moeite hebben met taalvaardigheid. In de vaklessen en in de flexlessen is er aandacht voor leerlingen die extra instructie en begeleiding nodig hebben.	In het begin van leerjaar 1 gaan wij na welke leerlingen spelling- en/of leesproblemen hebben. Voor de leerlingen die een achterstand laten zien op het gebied van spellen en/of lezen wordt er gedurende het gehele schooljaar wekelijks een uur begeleiding geboden. Leerlingen werken in dit uur onder leiding van een vakdocent Nederlands middels een online programma aan hun spelling- en leesvaardigheden. Voor anderstalige leerlingen of leerlingen uit culturele minderheidsgroepen is er, indien nodig, begeleiding op het gebied van begrijpend lezen, technisch lezen, leesstrategieën, spelling en woordenschat: NT2-begeleiding. Deze begeleiding wordt individueel en in groepsverband geboden. Voor leerlingen met dyslexie is er in het eerste leerjaar een speciale begeleiding opgezet. In deze wekelijkse begeleiding wordt onder andere aandacht besteed aan lezen, komen leertips voor Nederlands en de moderne vreemde talen aan bod en krijgen leerlingen de ruimte om individuele hulpvragen te stellen. Om leerlingen beter te leren omgaan met hun lees- en spellingproblemen is sociaal-emotionele begeleiding ingebouwd. Om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerlingen te vergroten, wordt er in de begeleiding ook kennis gemaakt met de verschillende

		digitale hulpmiddelen. Leerlingen met dyslexie uit hogere leerjaren kunnen bij vragen altijd een beroep doen op de ondersteuningscoördinator of de dyslexiecoach. Wanneer er een vermoeden bestaat dat er mogelijk sprake is van dyslexie bij een leerling, kan een dyslexiescreening worden afgenomen. Indien er in deze screening voldoende aanwijzingen voor dyslexie worden gevonden dan wordt vervolgonderzoek naar dyslexie geadviseerd aan leerling en ouders. Leerlingen uit leerjaar 1 die na een half jaar begeleiding op het gebied van spellen en lezen onvoldoende vooruitgang hebben laten zien bij het online programma Numo worden tevens gescreend op mogelijke aanwijzingen voor dyslexie.
Werken met en volgens protocol dyslexie: faciliteiten en hulpmiddelen.	Zie protocol dyslexie in de bijlage.	Zie protocol dyslexie in de bijlage.
Ondersteuning gericht op het versterken van de rekenvaardigheid.	Binnen het regulier onderwijsproces hebben vakdocenten aandacht voor, en bieden ondersteuning aan, leerlingen die moeite hebben met rekenvaardigheid. In de vaklessen en in de flexlessen is er aandacht voor leerlingen die extra instructie en begeleiding nodig hebben.	In het begin van leerjaar 1 gaan wij door middel van toetsen en analyse van het basisschooldossier na welke leerlingen rekenproblemen hebben. Aan deze leerlingen wordt het gehele schooljaar wekelijks een uur rekenbegeleiding geboden door een vakdocent wiskunde. Leerlingen met dyscalculie worden gedurende hun gehele schoolloopbaan begeleid door de dyscalculiecoach.
Werken met en volgens protocol dyscalculie: faciliteiten en hulpmiddelen.	Zie protocol dyscalculie in de bijlage.	Zie protocol dyscalculie in de bijlage.
Begeleiden van leerlingen bij het leren leren.	Iedere vakdocent besteedt hier aandacht aan in zijn les. Tevens wordt er in de begeleidingslessen in de onderbouw doorlopend aandacht besteed aan 'leren leren'. De mentor verzorgt deze lessen. In de leerjaren 1 en 2 wordt in de begeleidingslessen gewerkt met de methode Tumult.	Mocht de begeleiding die geboden wordt in het reguliere onderwijsproces niet voldoende zijn dan kunnen leerlingen (met name uit de onderbouw) studiebegeleiding krijgen van een leerlingbegeleider gericht op 'leren leren'. De leerlingbegeleider ondersteunt de leerlingen in een klein groepje

		gedurende een korte tijd intensief. De leerlingen krijgen daardoor een beter zicht op hun manier van studeren.
Aandacht voor leerlingen die op specifieke leergebieden extra instructie en begeleiding nodig hebben.	In de vaklessen en in de flexlessen is er aandacht voor leerlingen die extra instructie en begeleiding nodig hebben.	Leerlingen uit de onderbouw die moeite hebben met 'leren leren' en/of plannen en organiseren kunnen gedurende een korte periode studiebegeleiding krijgen gericht op bovenstaande vaardigheden. Ook is er een mogelijkheid om op basis van vrijwilligheid leerlingen uit de hogere klassen in te zetten voor vakgerichte begeleiding (leerlingmentoraat).
Aandacht voor leerlingen die op specifieke leergebieden extra uitdaging nodig hebben.	De vakdocenten differentiëren in de lessen. In de brugklas zijn er door de invoering van GO nog meer mogelijkheden om te differentiëren in werkwijze, niveau en tempo door naast vaklessen ook keuzelessen aan te bieden. Daarnaast biedt de school ruimte aan leerlingen die door hun capaciteiten of interesses meer aankunnen of meer uitdaging nodig hebben dan andere leerlingen. Het gaat hierbij niet om specifieke leergebieden. Zo biedt onze school tweetalig onderwijs aan voor mavo-, havo- en vwo-leerlingen. Daarnaast omvat het vwo-onderwijs in de onderbouw een breed onderzoeksprogramma voor alle vwo-leerlingen. Op mavo bieden wij het extra vak LO2 en het vak beroepsroute (competenties ontwikkelen door middel van projecten in groepen) aan. Tot slot kunnen leerlingen deelnemen aan De Brugroute. De Brugroute is ontwikkeld in samenwerking met basisschool Hertogin Johanna V. Dit is een onderwijsprogramma voor leerlingen in groep 7, groep 8, klas 1 en klas 2 waarmee leerlingen gedurende zes weken een middag samenwerken aan een thema zoals Kracht en Energie, Groei en Leven, Tijd en Ruimte en Taal en Communicatie.	Voor leerlingen die extra uitdaging nodig hebben, kunnen we een individueel maatwerktraject inzetten. Daarnaast bieden we in de brugklas de 'talenttraining' aan. In deze training is nog meer aandacht voor hoogbegaafdheid. Er wordt onder andere aandacht besteed aan: welke talenten heb ik?, welke leerstrategieën kan ik inzetten bij het leren en welke hobbels kan ik tegenkomen op het Maaslandcollege en wat kan ik dan doen? In de bovenbouw van het vwo bestaat de mogelijkheid om colleges te volgen aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Ook wordt in verschillende leerjaren deelgenomen aan landelijk georganiseerde talentwedstrijden, zoals de Kangaroewedstrijd voor talentvolle rekenaars.

Ondersteuning aan leerlingen met sociaal-emotionele problematiek en gedragsproblemen, o.a. milde vormen van angst en onzekerheid, zoals faalangst, examenvrees en keuzeproblemen, moeite in de sociale omgang met leeftijdsgenoten en volwassenen, belemmeringen door een gebrek aan onderwijsmotivatie, bewegingsonrust, impulsiviteit, mild opstandig gedrag, en problemen in de sociale afstemming (ongepast gedrag).

Onderwerp	<i>Hoe de school hier werk van maakt binnen het regulier onderwijsproces</i>	<i>Hoe de school hier werk van maakt binnen de trajectvoorziening</i>
Signaleren van leerlingen met sociaal-emotionele problematiek en/of internaliserende gedragsproblemen.	De mentor is de spil in het signaleren van leerlingen met sociaal-emotionele problematiek en/of internaliserende gedragsproblemen, maar ook vakdocenten zijn hier alert op. Mentoren kunnen op vrijwillige basis deelnemen aan de gatekeeperstraining van de GGZ Oost Brabant om leerlingen met somberheidsklachten beter te kunnen signaleren en door te verwijzen. Het gehele ondersteuningsteam en een groot gedeelte van het docententeam heeft eerder al deelgenomen aan deze training. In leerjaar 2 en 4 wordt er daarnaast een screening gedaan door de jeugdverpleegkundige van de GGD Hart voor Brabant. Tevens wordt bij alle leerlingen uit de leerjaren 1 en 2 de schoolvragenlijst afgenomen. Indien nodig worden er naar aanleiding van de resultaten uit de screening en/of vragenlijst in overleg met ouders en leerling vervolgstappen gezet.	Indien nodig kan de mentor leerlingen met sociaal-emotionele problematiek en/of internaliserende gedragsproblemen aanmelden bij het ZAT en in overleg met ouders en leerling worden vervolgstappen uitgezet. Ter preventie van internaliserende problematiek kunnen leerlingen met somberheidsklachten deelnemen aan het preventieprogramma Op Volle Kracht (in samenwerking met de GGZ Oost Brabant en de Radboud Universiteit). In deze training wordt onder andere geleerd hoe gedachten invloed hebben op hoe je je voelt. Door het leren ombuigen van niet-helpende gedachten kunnen leerlingen er voor zorgen dat ze zich beter voelen. Ook kunnen leerlingen die onvoldoende grip hebben op stress deelnemen aan de training 'grip op stress'. In de training wordt leerlingen geleerd hoe ze op een gezonde manier met stress kunnen omgaan en om hun mentale weerbaarheid en veerkracht te vergroten. In de training is onder andere specifieke aandacht voor signalen van stress, de balans tussen draagkracht en draaglast, het creëren van rust en het efficiënt gebruiken van tijd.
Begeleiding van leerlingen met faalangst/examenvrees.	In de reguliere lessen is er aandacht voor leerlingen met faalangst. Vakdocenten houden hier rekening mee en begeleiden leerlingen daar waar mogelijk bij toetsen en andere opdrachten waar leerlingen angstig voor zijn.	Leerlingen met faalangst en/of examenvrees kunnen een faalangstreductietraining volgen op school.

Ondersteuning van leerlingen met keuzeproblemen.	De coördinatie van de schoolsoort-, richting-, sector- en profielkeuze, evenals de loopbaanoriëntatie, is in handen van de decaan. De mentoren verzorgen in nauwe samenwerking met de afdelingsleider en de decaan de begeleiding van de leerlingen op dit gebied. Om ook ouders nauw te betrekken bij de te maken keuzes, vindt er ruim voor iedere keuze uitgebreide voorlichting plaats door de mentor of de decaan op de daarvoor bestemde ouderavonden.	Mocht blijken dat verder onderzoek gewenst is dan bestaat de mogelijkheid om via de school de leerling te laten testen door het AOB (Adviesbureau voor Opleiding en Beroep). Zie verder de schoolgids 2022-2023.
Ondersteuning bij het ontwikkelen en versterken van sociale vaardigheden.	De mentor schenkt in de begeleidingslessen ruim aandacht aan sociale vaardigheden als samenwerken en luisteren naar elkaar.	Voor leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben bij het ontwikkelen en/of versterken van hun sociale vaardigheden is in leerjaar 1 een sociale vaardigheidstraining beschikbaar.
Aandacht voor het bevorderen van schoolmotivatie.	Dit gebeurt door de mentor (onder andere in de begeleidingslessen) en in de les door de vakdocenten.	Tevens is er in de verschillende vormen van begeleiding binnen de trajectvoorziening aandacht voor (het bevorderen van) schoolmotivatie.
Signaleren van leerlingen met externaliserende gedragsproblemen.	De mentor is de spil in het signaleren van leerlingen met externaliserende gedragsproblemen, maar ook vakdocenten spelen hier een rol in en zijn hier alert op.	Indien nodig kan de mentor leerlingen met externaliserende gedragsproblemen aanmelden bij het ZAT en in overleg met ouders en leerling worden vervolgstappen uitgezet.
Aandacht voor het bevorderen van sociale veiligheid in de groep/school.	De mentor schenkt in de begeleidingslessen ruim aandacht aan het functioneren van de klas als groep en de sociale veiligheid in de groep. Voor het bevorderen van sociale veiligheid wordt gebruik gemaakt van een anti-pestprotocol. Deze is te vinden op de site www.maaslandcollege.nl . Er is een anti-pest coördinator op school aanwezig die dit coördineert. Ook wordt er in de begeleidingslessen aandacht besteed aan de omgang met sociale media en thema's rondom agressie, geweld	Indien nodig worden er vanuit de trajectvoorziening groepsinterventies ingezet in samenwerking met de mentor en afdelingsleider. Ook kan er een beroep worden gedaan op de Hellup-groep. De Hellup-groep, een vorm van psychosociale begeleiding, bestaat uit docenten waarbij de leerling zijn verhaal kwijt kan en over zijn problemen kan praten. Leerlingen krijgen hulp bij het zoeken naar oplossingen.

	(waaronder pesten) en discriminatie. Iedereen moet zich op het Maaslandcollege veilig en thuis kunnen voelen. Leerlingen en medewerkers die te maken krijgen met agressie, geweld, pesten en/of seksuele intimidatie of zich niet veilig voelen, kunnen terecht bij de vertrouwenspersonen. De vertrouwenspersonen op school zijn mevrouw A. Coumans en de heer G. Prinsen. Zie de schoolgids 2022-2023 voor hun contactgegevens.	
Aandacht voor het voorkomen van gedragsproblemen in en buiten de klas.	Vakdocenten houden in de lessituatie rekening met leerlingen waarvan een specifieke ondersteuningsbehoefte bekend is. Zij zijn in staat om hier in hun klassenmanagement rekening mee te houden. Bijzonderheden van leerlingen worden vermeld in het leerlingvolgsysteem (Magister) en aan het begin van elk schooljaar aan alle vakdocenten en mentoren verspreid. Zo is elke mentor en vakdocent op de hoogte van de specifieke ondersteuningsbehoefte van een leerling. Tevens is voor alle vakdocenten en mentoren een brochure beschikbaar met daarin het profiel van een leerling met ASS, AD(H)D, ODD, DCD, dyslexie of dyscalculie en de faciliteiten waarop de leerling eventueel een beroep kan doen (mits het gebruik maken van deze faciliteiten genoemd staat in een verslag/verklaring van een erkend deskundige).	Leerlingen met gedragsproblemen kunnen, indien nodig, gebruik maken van een time-out kaart. Deze wordt via de mentor aangevraagd bij de ondersteuningscoördinator/ortho pedagoog. Hiermee kunnen leerlingen een (les)situatie verlaten op het moment dat de spanning te hoog oploopt. Ook de vakdocent kan de leerling een time-out geven als hij ziet dat de spanning te hoog oploopt en de leerling storend gedrag gaat vertonen. Leerlingen met een time-out kunnen tot rust komen in de ruimte van de trajectvoorziening.
Maatregelen voor leerlingen die tijdelijk niet in de klas kunnen zijn als gevolg van storend gedrag voor zichzelf of anderen.	Afspraken omtrent verwijdering uit de les zijn te vinden in de schoolgids 2022-2023 > paragraaf 9 > het abc.	Zoals hierboven beschreven, bestaat de mogelijkheid voor de leerling om een time-out te krijgen/nemen. Leerlingen krijgen dan een time-out pasje en

		kunnen tot rust komen in de ruimte van de trajectvoorziening. Dit gebeurt in samenspraak met het ondersteuningsteam. Ook kunnen er op individueel niveau afspraken gemaakt worden met een leerling. Dit gebeurt door de mentor en/of afdelingsleider, eventueel in samenspraak met de ondersteuningscoördinator/ortho pedagoog.

Ondersteuning aan leerlingen met lichamelijke beperkingen, o.a. bij milde auditieve, visuele of motorische beperkingen, bij milde spraaktaal belemmeringen, en bij milde belemmeringen als gevolg van een medische conditie.	
Onderwerp	Hoe de school hier werk van maakt binnen het <i>regulier onderwijsproces en de trajectvoorziening</i>
Werken met en volgens een protocol medisch handelen en handelen bij ziekte.	Op school wordt gehandeld volgens het protocol 'medijnverstrekking en medisch handelen op scholen' van de GGD Hart voor Brabant.
Fysieke toegankelijkheid van het gebouw voor leerlingen met een lichamelijke beperking.	De school is goed toegankelijk voor leerlingen met een lichamelijke beperking. Zo is er een lift in het gebouw aanwezig en kan de leerling gebruik maken van het gehandicaptentoilet.
Beschikbaarheid van hulpmiddelen en aangepast lesmateriaal voor leerlingen met een lichamelijke beperking.	Leerlingen met een lichamelijke beperking kunnen voor hun schoolwerk gebruik maken van een tekstverwerker. Verder wordt er op dit moment geen gebruik gemaakt van andere hulpmiddelen en aangepast lesmateriaal voor leerlingen met een lichamelijke beperking. De beschikbaarheid van hulpmiddelen en aangepast lesmateriaal wordt indien nodig op individueel niveau met ouders en leerling besproken. Leerlingen die motorisch minder vaardig zijn, kunnen een beroep doen op motorische remedial teaching binnen de trajectvoorziening.
Begeleiding van leerlingen met spraaktaal belemmeringen.	Eventuele hulpmiddelen en aanpassingen kunnen indien nodig op individueel niveau besproken worden met ouders en de leerling, waarna gekeken wordt of dit gerealiseerd kan worden binnen de leeromgeving.
Samenwerking met ketenpartners in de signalering en begeleiding van leerlingen met fysiek-medische problematiek, bijvoorbeeld GGD en ambulante begeleiding.	In het zorgadviesteam worden op maandelijkse basis met de jeugdarts en jeugdverpleegkundige van de GGD Hart voor Brabant leerlingen met fysiek-medische problematiek besproken. Tevens wordt de jeugdarts op afroep ingeschakeld als leerlingen te veel of te vaak ziekteverzuim laten zien. Indien nodig wordt de ondersteuningsspecialist van mytyschool Gabriël ingeschakeld die school, ouders en de leerling kan ondersteunen bij het inschatten van de belastbaarheid van de leerling en om het onderwijsprogramma hierop te laten aansluiten. Tevens kan de ondersteuningsspecialist vakdocenten en de mentor indien nodig van handelingsadviezen voorzien.

3.3 Aanvullende ondersteuning

Extra ondersteuning binnen een reguliere VO-school

Voor leerlingen die extra structuur, nabijheid en veiligheid nodig hebben op school is er de koersklas. Vanaf schooljaar 2020-2021 worden er op meerdere scholen in de regio hybride koersklasarrangementen aangeboden. Dit houdt in dat leerlingen met een koersklasarrangement coaching en ondersteuning ontvangen binnen het reguliere onderwijsproces. In schooljaar 2021-2022 is ook het Maaslandcollege gestart met de uitvoering van hybride koersklasarrangementen. Leerlingen met een koersklasarrangement worden zowel individueel als groepsgewijs ondersteund en begeleid door de leerlingbegeleider van de hybride koersklas. Zij werken aan hun eigen leerdoelen die zijn vastgelegd in een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Ook betrokken coaches/mentoren en vakdocenten ontvangen ondersteuning van de trajectvoorziening om deze leerlingen zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen en begeleiden. Op regelmatige basis wordt de voortgang geëvalueerd met alle betrokkenen.

Voor meer informatie over de hybride koersklasarrangementen op het Maaslandcollege kunt u contact opnemen met mevrouw L. Liefink, ondersteuningscoördinator/orthopedagoog. Zie voor meer informatie over de koersklassen de site van het samenwerkingsverband (www.swvvo3006.nl).

Extra ondersteuning op een andere locatie

In hoofdstuk 1 staat een beknopte beschrijving van Past en het voortgezet speciaal onderwijs (VSO). Op het moment dat wij vermoeden dat een jongere extra ondersteuning nodig heeft in een van deze vormen, dan gaan wij hierover in gesprek met ouders en de jongere. Zie ook de informatie in paragraaf 3.1.

3.4 Ontwikkeldoelen

Omdat passend onderwijs nooit klaar is hebben wij als school de volgende ontwikkeldoelen voor schooljaar 2022-2023:

Onderwerp <i>Waar gaat het over?</i>	Doelen <i>Wat willen we bereiken? Wat is er meer/anders/beter als we dit doel bereikt hebben?</i>	Termijnen <i>Wanneer verwachten we het doel te bereiken?</i>	Activiteiten <i>Wat gaan we doen om het doel te bereiken? Wie zijn daarbij betrokken?</i>
Vormgeven ondersteuningsstructuur in het licht van schoolconcept GO	- Aan het einde van het schooljaar is er een praktische uitwerking vanuit een gezamenlijke visie op hoe leerlingen en medewerkers ondersteuning krijgen van de trajectvoorziening binnen de nieuwe onderwijsstructuur. - Er ligt een praktisch plan over hoe de	Augustus 2023	- Praktisch/concreet uitwerken en uitvoeren van een plan in doelen, tijd, acties, rollen en taken a.d.h.v. het verbeterbord, met ondersteuning van schoolsupport.

	trajectvoorziening de coaches ondersteunt binnen GO. - Rollen en taken zijn duidelijk voor alle betrokkenen van het ondersteuningsteam		
Hybride koersklasarrangement en: bestendigen en verstevigen ondersteuningsstructuur gericht op hybride koersklasleerlingen	- Komend schooljaar wordt er een nieuwe benaming bedacht voor de hybride koersklasleerlingen. - Er wordt gestart met een tweede leerlingbegeleider koersklas. Doel is dat deze begeleider kennis heeft van het proces en inhoudelijk de coaching van de leerlingen kan uitvoeren. - Ondersteuningsstructuur is helder voor docenten en betrokkenen bij de hybride koersklasleerlingen.	Augustus 2023	- Inzet van schoolondersteuner is gericht op coaches van de coaches en leerlingbegeleider en meedenken in wat er binnen de ondersteuningsstructuur nodig is. - Adviseren van en sparren met de ondersteuningscoördinator bij de ontwikkeling van de ondersteuning van de hybride koersklasleerlingen. - Regelmatige afstemming en bijstelling met alle betrokkenen, zoals leerlingbegeleiders, coaches, vakdocenten, ouders, schoolsupport en ondersteuningscoördinator.
Professionalisering en coaching	Verdere professionalisering en coaching van medewerkers in het kader van passend onderwijs. We willen de kwaliteit van begeleiding en ondersteuning aan leerlingen in en buiten de les borgen en verbeteren.	Augustus 2023	- Professionaliseringsbijeenkomsten met docenten (minimaal eenmaal per schooljaar). - Coaching docenten door ondersteuningsteam (trajectvoorziening) en schoolsupport (bijvoorbeeld door middel van observaties in de les en tijdens gesprekken). - Scholing ondersteuningsteam door middel van kennisuitwisseling binnen team, intervisie, deelname aan congressen en scholingen.
Doorstroom VSO-VO: samenwerking VSO versterken en	- Er is een gezamenlijk plan met het VSO t.a.v. vwo-leerlingen	Augustus 2023	- Ondersteuningsteam van het Maaslandcollege neemt een actieve rol in het

terugstroom vanuit VSO realiseren	met als doel om deze leerlingen op termijn door te laten stromen naar regulier. - Er is een start gemaakt met de uitvoering van het bovenstaande plan. - Er is zicht op eerder doorgestroomde leerlingen naar VSO en eventuele mogelijkheden voor terugkeer naar het Maaslandcollege.		bezoeken van de doorstroomlunch. - Het Maaslandcollege en de Sonnewijser stellen een gezamenlijk plan op t.a.v. de doorstroom op termijn van VSO-leerlingen naar het reguliere onderwijs.

BIJLAGE(N)

Bijlage 1 - Afspraken over de inzet van Schoolsupport in 2022-2023

Inleiding:

De Schoolondersteuners versterken de scholen bij de realisatie van passend onderwijs en trachten het invliegen van hun kennis steeds meer overbodig te maken. De bedoeling is dat de sectie Schoolsupport enkel die activiteiten/expertise oppakt die voor een school niet redelijkerwijs zelf te organiseren is.

De inzet van de Schoolondersteuners draagt eraan bij dat docenten/mentoren/coaches het gevoel hebben dat ze passend onderwijs aankunnen: omgaan met diversiteit in een groep (didactisch en pedagogisch), signaleren van behoeften, samenwerken met ouders en jongere, hulp vragen. De activiteiten vinden dan ook veelal dicht op of zelfs in het onderwijsproces plaats. Activiteiten gericht op andere functionarissen, zoals ondersteuningscoördinatoren, leerlingbegeleiders, gedragswetenschappers, team-/schoolleiders e.d., kennen indirect hetzelfde doel: het versterken van de context, opdat het docenten en de school beter lukt om af te stemmen op de onderwijsbehoeften van de jongeren.

Activiteiten Schoolondersteuners:

Activiteiten die onderdeel uitmaken van het aanbod zijn:

- Directe professionaliseringsvormen (*in* het proces) zoals co-teaching, co-training, video-interactiebegeleiding en synchroon-coaching;
- Indirecte professionaliseringsvormen zoals scholingsbijeenkomsten, workshops, voorlichting, coaching en begeleide intervisie;
- Consultatie en advies over complexe casuïstiek⁴;
- Advies over en ondersteuning bij doorontwikkeling van trajectvoorziening, koersklas en andere schoolinterne ontwikkelingen c.q. innovaties die relevant zijn voor passend onderwijs;
- Doorstroombegeleiding, naar een minder intensief ondersteuningsniveau (nazorg).

Daarnaast is de schoolondersteuner een critical friend die gevraagd en ongevraagd verbeterpunten kan signaleren ten aanzien van passend onderwijs en aanmoedigt waar het goed gaat.

Toelichting: hierna staan bij de activiteiten uren vermeld. Dit is een globale indicatie van het aantal uren dat past bij de activiteit. In overleg met schoolondersteuner(s) en school kunnen deze geactualiseerd worden, afhankelijk van de exacte uitvoering/invulling.

In het begin van het schooljaar zullen tijdens onderling overleg tussen schoolondersteuners en ondersteuningscoördinator de activiteiten specifiek gemaakt worden met concrete afspraken.

---

⁴ Bij 'Consultatie en advies over casuïstiek' valt begeleiding van leerlingen enkel onder deze categorie indien deze begeleiding in het teken staat van de advisering aan de school. Met uitzondering van nazorg bij doorstroom vanuit een hoger ondersteuningsniveau vallen alle andere vormen van leerlingbegeleiding onder de categorie 'Anders'.

In het arrangementgesprek van het Maaslandcollege zijn naar aanleiding van de genoemde hulpvraag, de volgende doelen en activiteiten afgesproken:

Hulpvraag 1: Hoe geven we onze ondersteuningsstructuur vorm in het licht van het schoolconcept GO?

Het Maaslandcollege is bezig met het implementeren van het schoolconcept GO (Gepersonaliseerd Onderwijs). Hierdoor verandert de rol van de leerlingbegeleiders en de ondersteuningsstructuur als geheel. Het is van belang om hier een visie op te formuleren en daar acties aan te koppelen. Er zijn als stappen gezet, maar er is nog geen samenhangende visie.

Doel(en):

- Aan het einde van het schooljaar is er een praktische uitwerking uitgerold vanuit een gezamenlijke visie op hoe leerlingen en medewerkers ondersteuning krijgen van de trajectvoorziening binnen de nieuwe onderwijsstructuur.
- Er ligt een praktisch plan over hoe de trajectvoorziening de coaches ondersteunt binnen GO.
- Rollen en taken zijn duidelijk voor alle betrokkenen van het ondersteuningsteam.

Activiteiten	Uren: 80
Indirecte professionalisering: - Schoolsupport ondersteunt op vraag coaches door te adviseren, begeleiden en coachen. - Schoolsupport denkt en ontwikkelt mee in de visie op de ondersteuningsstructuur.	
Consultatie en advies over casuïstiek ¹ : - Schoolsupport is sparringpartner.	
Advies en ondersteuning bij schoolontwikkeling t.a.v. passend onderwijs: - Met behulp van het verbeterbord wordt het plan uitgerold in doelen, tijd en acties.	

Hulpvraag 2: Hoe bestendingen en verstevigen we de ondersteuningsstructuur gericht op de hybride koersklasleerlingen?

Doel:

- Komend schooljaar wordt er een nieuwe benaming bedacht voor de hybride koersklasleerlingen.
- Er wordt gestart met een tweede coach. Doel is dat deze coach kennis heeft van het proces en inhoudelijk de coaching van de leerlingen kan uitvoeren.
- Ondersteuningsstructuur is helder voor docenten en betrokkenen bij de hybride leerlingen.
- Inzet van schoolondersteuner is gericht op coachen van de coaches en meedenken in wat er binnen de ondersteuningsstructuur nodig is.

Activiteiten	Uren: 80
Indirecte professionalisering: - Coachen van de coach/mentor en leerlingbegeleider in de koersklas. - Adviseren van ondersteuningscoördinator bij ontwikkeling koersklas.	

Advies en ondersteuning bij schoolontwikkeling t.a.v. passend onderwijs: - Adviseren van en sparren met de ondersteuningscoördinator en coaches bij de ontwikkeling van de ondersteuning voor de hybride koersklasleerlingen.	

Hulpvraag 3: Verdere professionalisering en coaching van medewerkers in het kader van passend onderwijs. We willen de kwaliteit van begeleiding en ondersteuning aan leerlingen in en buiten de les borgen en verbeteren.

Doelen:

- Docenten zijn in staat om de eenvoudige hulpvragen van leerlingen zelfstandig op te lossen.
- Docenten komen met hulpvragen bij het ondersteuningsteam.
- Docenten staan open voor feedback, sparren en meedenken door het ondersteuningsteam/schoolsupport.
- Scholing van ondersteuningsteam en docententeam middels workshops, intervisie, kennis uitwisselen.

Activiteiten	Uren: 180
Directe professionalisering: - Coaching on the job - Inzet van VIB (video interactie begeleiding) - Samen met schoolsupport het arrangeren op onderwijsbehoefte.	
Indirecte professionalisering: - Het geven van workshops - Begeleiden van intervisie - Invulling geven aan de zorgteambijeenkomsten	
Consultatie en advies over casuïstiek ¹ : - Sparringpartner	
Advies en ondersteuning bij schoolontwikkeling t.a.v. passend onderwijs: - O.a. meedenken in beleid t.a.v. terugstroomleerlingen.	
Doorstroombegeleiding: - Betrokken bij individuele casussen - Docenten informeren, mindset bespreekbaar maken.	

Hulpvraag 4: Hoe kan het Maaslandcollege de samenwerking met het VSO versterken en daardoor terugstroom vanuit VSO realiseren? Daarnaast bestaat de wens en wil om leerlingen van het VSO deel te laten nemen aan het regulier onderwijs op het Maaslandcollege.

Doel:

- Er is een gezamenlijk plan met het VSO t.a.v. VWO leerlingen met als doel om deze leerlingen op termijn door te laten stromen naar regulier en wat de rol van de schoolondersteuner hierin is.
- Er is een start gemaakt met de uitvoering van het bovenstaande plan.
- Er is zich op eerder doorgestroomde leerlingen naar VSO en eventuele mogelijkheden voor terugkeer naar het Maaslandcollege.
- Ondersteuningsteam van het Maaslandcollege neemt een actieve rol in het bezoeken van de doorstroomlunch.

Activiteiten	Uren: 80
Consultatie en advies over casuïstiek ¹ : - Sparringpartner, aansluiten bij overleggen.	
Advies en ondersteuning bij schoolontwikkeling t.a.v. passend onderwijs: - Meedenken in stappenplan voor terugstroomleerlingen.	
Doorstroombegeleiding: - Sparringpartner, brugfunctie tussen VSO en VO.	

Activiteiten	Uren: 20
Algemeen: overlegmomenten, ondersteuning doorstroom, ondersteuning casuïstiek bij mismatch ondersteuningsbehoeften en -aanbod en crisisinterventies	

Schoolondersteuners Gedrag en Leren

Naam:	Uren	Aanwezigheid
Bekend bij school	440	11 uur per week
Totaal aantal uren inzet schoolondersteuning:	440	

Praktische wensen: aanwezigheid op school in ieder geval op dinsdag gewenst.

Inzet specialisten:

Binnen de sectie Schoolsupport hebben scholen de mogelijkheid om bij vraagstukken een beroep te doen op Schoolondersteuners met specialistische expertise, zoals **fysiek-medische** problematiek, doorstroom **nieuwkomers** en **onderwijszorgarrangementen psychiatrische problematiek**.

Fysiek - Medisch

Activiteiten	Medewerker: bekend bij school
Consultaties en trajecten op aanvraag	

Doorstroom nieuwkomers

Activiteiten	Medewerker: vacature
Consultaties en trajecten op aanvraag	
Mogelijk: workshop taalontwikkeland lesgeven voor geïnteresseerde docenten	

Onderwijszorgarrangementen psychiatrische problematiek

Activiteiten	Contactgegevens algemeen: ozapp@zuiderbos.nl
Consultaties en trajecten op aanvraag	

Zie volgend blad voor de tussentijdse onderlinge evaluatie / reflectie met ondersteuningscoördinator en schoolondersteuner(s). In te plannen halverwege het schooljaar.

Tussentijds evaluatie / reflectiemoment per doelstelling: d.d.:

Aanwezig:

Doel 1:

Activiteiten	Bevindingen:	Aanpassingen:
Indirecte professionalisering:		
Consultatie en advies over casuïstiek ¹ :		
Advies en ondersteuning bij schoolontwikkeling t.a.v. passend onderwijs:		

Doel 2:

Activiteiten	Bevindingen:	Aanpassingen:
Indirecte professionalisering:		
Advies en ondersteuning bij schoolontwikkeling t.a.v. passend onderwijs:		

Doel 3:

Activiteiten	Bevindingen:	Aanpassingen:
Directe professionalisering:		
Indirecte professionalisering:		
Consultatie en advies over casuïstiek ¹ :		
Advies en ondersteuning bij schoolontwikkeling t.a.v. passend onderwijs:		
Doorstroombegeleiding:		

Doel 4:

Activiteiten	Bevindingen:	Aanpassingen:
Consultatie en advies over casuïstiek ¹ :		
Advies en ondersteuning bij schoolontwikkeling t.a.v. passend onderwijs:		
Doorstroombegeleiding:		

Bijlage 2 – Protocol dyslexie

Inleiding

Het Maaslandcollege begeleidt leerlingen in het omgaan met dyslexie. Hierbij wordt de definitie van dyslexie gehanteerd door Stichting Dyslexie Nederland gevolgd: 'Dyslexie is een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking.'⁵

Het Maaslandcollege stelt zich ten doel om leerlingen met dyslexie optimaal te ondersteunen in het omgaan met deze lees- en spellingproblemen. Anderzijds verwacht de school van leerlingen met dyslexie een inspanningsverplichting om zo goed mogelijk te leren omgaan met deze stoornis.

In het schoolondersteuningsprofiel (SOP) van het Maaslandcollege wordt aandacht geschonken aan leerlingen met dyslexie. In het SOP staat vermeld welke begeleiding leerlingen met dyslexie ontvangen. De faciliteiten waarvan leerlingen met dyslexie gebruik mogen maken, worden in dit dyslexieprotocol nader toegelicht. Het Maaslandcollege volgt in haar dyslexieprotocol de richtlijnen uit het landelijke Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs⁶.

De volgende leerlingen komen in aanmerking voor gebruik van extra faciliteiten:

- Leerlingen die in het bezit zijn van een dyslexieverklaring. Deze dyslexieverklaring mag enkel afgegeven worden door een erkend deskundige zoals een GZ-psycholoog. Een kopie van de dyslexieverklaring en het bijbehorende onderzoeksverslag dienen aanwezig te zijn op het Maaslandcollege.
- Leerlingen bij wie extern onderzoek loopt naar de aanwezigheid van dyslexie mogen vooruitlopend op de uitslag van dit onderzoek voor **maximaal één jaar** gebruik maken van extra tijd bij toetsen. Voor het toekennen van extra tijd bij (school)examens is altijd een dyslexieverklaring nodig. De dyslexiescreening van het Maaslandcollege is geen extern onderzoek en valt buiten deze regeling.

Docenten worden op de hoogte gebracht van het feit dat een leerling dyslexie heeft zodra er een dyslexieverklaring (afgegeven door een erkend deskundige zoals een GZ-psycholoog) en onderzoeksverslag aan school zijn overhandigd. Docenten worden door middel van een faciliteitenlijst op de hoogte gebracht van de leerlingen die gediagnosticeerd zijn met dyslexie en van welke faciliteiten zij gebruik mogen maken. Tevens is er voor alle docenten een brochure beschikbaar waarin staat weergegeven wat dyslexie is, van welke faciliteiten leerlingen met dyslexie gebruik mogen maken op het Maaslandcollege en waarin didactische en pedagogische richtlijnen voor docenten staan weergegeven.

---

⁵ Stichting Dyslexie Nederland, De Jong, P. F., De Bree, E. H., Henneman, K., Kleijnen, R., Loykens, E. H. M., Rolak, M., Struiksmā, A. J. C., Verhoeven, L., & Wijnen, F. N. K. (2016). Dyslexie: diagnostiek en behandeling. Brochure van de Stichting Dyslexie Nederland.

http://www.stichtingdyslexienederland.nl/images/publicaties/dyslexie_diagnostiek_en_behandeling_2016.pdf

⁶ Henneman, K., Bekebrede, J., Cox, A., & De Korse, H. (2013). Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs. Handreiking voor directie, middenmanagement en docenten. KPC groep: Helvoirt.

Faciliteiten voor leerlingen met dyslexie

Een leerling met dyslexie wordt gezien als een reguliere leerling die op basis van een dyslexieverklaring gebruik mag maken van enkele ondersteunende faciliteiten. Deze faciliteiten worden vermeld op een persoonlijke dyslexiepas die de leerling ontvangt.

De mogelijke faciliteiten op deze dyslexiepas zijn:

- meer tijd (20%) bij toetsen en (school)examens.
- meer mondelinge toetsen (in overleg met de vakdocent).
- gebruik van laptop of Ipad, eventueel met spellingcontrole.
- verklanking door middel van voorleessoftware.
- een aangepaste spellingbeoordeling:
  - Spelfouten worden alleen fout gerekend indien specifiek de spelling wordt getoetst. Fouten in de werkwoordspelling worden altijd fout gerekend.
  - Leerlingen plakken boven aan hun toets een dyslexiesticker, om de docent er aan te herinneren dat een aangepaste spellingbeoordeling gehanteerd dient te worden. De leerling is hier zelf verantwoordelijk voor.
  - Bij een spellingtoets wordt aan de leerling met dyslexie met aangepaste spellingbeoordeling geen cijfer gegeven lager dan een 3.0
  - Voor het centraal eindexamen geldt dat er geen verschil gemaakt wordt tussen leerlingen met en zonder dyslexie in de beoordeling van spelling. Hierbij geldt dat leerlingen met dyslexie gebruik mogen maken van spellingcontrole bij het vak Nederlands.

Een leerling met een dyslexieverklaring mag in alle gevallen gebruik maken van extra tijd bij toetsen, ook wanneer deze aanpassing niet op de verklaring vermeld staat. Alle andere gewenste aanpassingen moeten altijd vermeld staan op de dyslexieverklaring om hiervoor in aanmerking te komen. Bij toetsen en (school)examens wordt standaard gebruik gemaakt van lettertype Arial 12, waardoor een aangepast lettertype voor leerlingen met dyslexie als aanpassing niet nodig is.

Voor de uitvoering van de faciliteiten ligt een taak en verantwoordelijkheid bij zowel de leerling als de docent. De leerling heeft de dyslexiepas altijd bij zich en kan deze desgevraagd bij een toets laten zien. De docent honoreert de faciliteiten die op de dyslexiepas zijn weergegeven. De leerling zorgt ervoor dat de docent ruim van tevoren op de hoogte is van relevantie informatie en wensen zoals het maken van een toets met behulp van een tekstverwerker of voorleessoftware.

Voor meer informatie over de verschillende mogelijke faciliteiten, hulpmiddelen en de dyslexiepas kan contact worden opgenomen met de dyslexiecoach (j.vander.tuin@maaslandcollege.nl) of de ondersteuningscoördinator (l.lieftink@maaslandcollege.nl)

Digitale hulpmiddelen

Leerlingen met dyslexie waarbij verklanking in de dyslexieverklaring staat weergegeven, hebben recht op het gebruik van voorleessoftware bij toetsen en (school)examens. Hiervoor wordt binnen de schoolse online omgeving het programma ClaroRead beschikbaar gesteld. De leerling kan er tevens voor kiezen de toets te maken met behulp van een tekstverwerker in plaats van op papier.

Docenten staan het gebruik van digitale hulpmiddelen tijdens toetsen in de klas toe, mits aangegeven op de dyslexiepas van de leerling. Werkwijze bij digitale toetsing en het gebruik van voorleessoftware:

- Docenten leveren de toetsen digitaal aan op usb-stick, zodat de leerlingen de toetsen kunnen maken met behulp van een tekstverwerker en/of kunnen laten voorlezen door ClaroRead.
  - o Indien de leerling een toets met behulp van een tekstverwerker maakt, zorgt de docent voor een werkplek waar de leerling zijn werk kan maken zonder dat leerlingen in de omgeving mee kunnen kijken.
  - o Indien de leerling een toets voorgelezen wil hebben door middel van ClaroRead, zorgt de leerling zelf voor oortjes of een koptelefoon.
- Indien een leerling de toets enkel voorgelezen wil krijgen, maakt hij/zij de toets op papier en levert deze op papier in.
- Een leerling die de toets met behulp van een tekstverwerker heeft gemaakt, kan de toets op twee manieren inleveren: een geprinte versie of een opgeslagen versie op usb-stick.

Docent en leerling hebben een gedeelde verantwoordelijkheid aangaande digitale toetsing: de docent dient ervan op de hoogte te zijn dat de leerling een digitale versie van de toets behoeft, de leerling dient de docent hierover te informeren.

Het gebruik van de genoemde digitale hulpmiddelen is niet vrijblijvend. Leerlingen hebben rechten, maar ook plichten. In geval van fraude verliest de leerling het recht op het gebruik van het digitale hulpmiddel. In het geval de leerling een laptop gebruikt, mag deze alleen voor schoolse zaken gebruikt worden.

Leerlingen met dyslexie kunnen daarnaast digitale boeken vergoed krijgen van de school. In overleg met de ondersteuningscoördinator kunnen zij de materialen bestellen bij Dedicon. Vervolgens dienen zij het bedrag eerst zelf voor te schieten. Dit bedrag kan achteraf gedeclareerd worden bij de ondersteuningscoördinator.

Begeleiding in de brugklas

In het brugklasjaar hebben leerlingen de gelegenheid om op vrijwillige basis tijdens één lesuur per week begeleiding te volgen voor dyslexie. In deze wekelijkse begeleiding wordt gewerkt met een vast programma. Aan de hand van dit programma wordt onder andere aandacht besteed aan lezen, komen leertips voor Nederlands en de moderne vreemde talen aan bod en krijgen leerlingen de ruimte om individuele hulpvragen te stellen. Om de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerlingen te vergroten, wordt in de begeleiding ook kennis gemaakt met de verschillende digitale hulpmiddelen. De dyslexiecoach demonstreert de digitale hulpmiddelen en laat leerlingen de mogelijkheden ervan zien. De dyslexiecoach geeft tevens aan wat de rechten en plichten zijn van zowel docenten als leerlingen. Met vragen kunnen leerlingen en hun ouders bij de dyslexiecoach terecht.

Daarnaast is het belangrijk dat er oog is voor het welzijn van de leerlingen en het sociaal-emotionele aspect van dyslexie. Tijdens de begeleiding is daarom aandacht voor de verhalen en ervaringen van de leerlingen en leren zij van de tips en adviezen van elkaar.

Aanpassingen op het gebied van een moderne vreemde taal

Wanneer de dyslexie ondanks de geboden faciliteiten een ernstige belemmering vormt voor de leerling, is het mogelijk om een aangepast programma (onderbouw havo/vwo), dispensatie (mavo) of vrijstelling (bovenbouw vwo) aan te vragen voor Duits of Frans. De mogelijkheden zijn verschillend per jaarlaag en onderwijsniveau.

Mavo (vmbo-tl)

Vrijstelling in leerjaar 2

Gedurende de gehele mavo periode is Engels verplicht als vreemde taal, hier kan geen vrijstelling voor gevraagd worden. Tijdens het tweede leerjaar kan lopende het schooljaar wel vrijstelling gevraagd worden voor het vak Frans of Duits. Ouders en leerling kunnen hiervoor een verzoek indienen bij de ondersteuningscoördinator vanaf 1 januari in het tweede leerjaar. Op dat moment heeft de leerling voldoende kennis kunnen maken met het vak Duits om een weloverwogen en beargumenteerde keuze te kunnen maken tussen het vak Frans en het vak Duits.

Om in aanmerking te komen voor dispensatie moet de leerling voldoen aan onderstaande eisen:

1. Er is een dyslexieverklaring aanwezig waaruit de noodzaak blijkt (dit wordt beoordeeld door de ondersteuningscoördinator).
2. Er is sprake van voldoende inzet en motivatie en de leerling heeft gevolg gegeven aan de geadviseerde begeleiding.
3. De leerling ervaart dusdanige hinder van de vreemde taal, dat daardoor bevordering naar een hogere klas in gevaar komt, terwijl de capaciteiten aanwezig zijn.
4. De leerling is in staat zelfstandig te werken, zodat er een goede onderwijskundige besteding is voor de uren die vrijkomen door de dispensatie.

De docentenvergadering geeft aan of aan de voorwaarden/eisen 2 tot en met 4 is voldaan. Op grond van dit advies en het advies van de ondersteuningscoördinator neemt de afdelingsleider mavo een besluit over toekenning van de dispensatie. Indien de dispensatie wordt toegekend, informeert de ondersteuningscoördinator ouder(s)/verzorger(s), leerling, mentor/coach en vakdocenten.

Vrijstelling in leerjaar 3

Ouders en leerling kunnen een verzoek indienen voor een vrijstelling voor het vak Frans en Duits in leerjaar 3. Dit verzoek dient schriftelijk ingediend te worden bij de ondersteuningscoördinator. De deadline voor het indienen van een dergelijk verzoek is 1 maart in leerjaar 2.

Om in aanmerking te komen voor een vrijstelling moet de leerling voldoen aan onderstaande eisen:

1. Er is een dyslexieverklaring aanwezig waaruit de noodzaak blijkt (dit wordt beoordeeld door de ondersteuningscoördinator).
2. Er is sprake van voldoende inzet en motivatie en de leerling heeft gevolg gegeven aan de geadviseerde begeleiding.
3. De leerling ervaart dusdanige hinder van de vreemde talen Frans en Duits, dat daardoor bevordering naar een hogere klas in gevaar komt, terwijl de capaciteiten aanwezig zijn.

De docentenvergadering geeft aan of aan de voorwaarden/eisen 2 en 3 is voldaan. Op grond van dit advies en het advies van de ondersteuningscoördinator neemt de afdelingsleider mavo een besluit over toekenning van de dispensatie. Wanneer het verzoek wordt toegekend, kiest de leerling een vervangend examenvak voor in het derde leerjaar.

Onderbouw havo of vwo

Een vrijstelling voor een moderne vreemde taal is in de onderbouw havo en vwo niet mogelijk. Het Maaslandcollege heeft wel zelf de vrijheid om een eigen invulling te geven aan het onderwijsprogramma bij de vakken Frans en Duits. Voor Engels geldt dit niet, omdat dit een verplicht eindexamenvak is. Een aangepast programma voor een moderne vreemde taal wordt enkel ingezet bij leerlingen met een zeer ernstige vorm van dyslexie. De leerling dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

1. Op het Maaslandcollege is een dyslexieverklaring aanwezig waaruit de noodzaak blijkt (dit wordt beoordeeld door de ondersteuningscoördinator).
2. Er is sprake van voldoende inzet en motivatie en de leerling heeft gevolg gegeven aan de geadviseerde begeleiding.
3. De leerling heeft over het geheel van de vakken, uitgezonderd de taal waarvoor aanpassing gevraagd wordt, voldoende capaciteiten voor het onderwijsniveau dat de leerling volgt.
4. De taal waarvoor aanpassing gevraagd wordt, vormt een dusdanig struikelblok dat een naar verwachting succesvolle afronding van de opleiding havo/vwo verhinderd wordt.
5. De leerling is zich ervan bewust en gaat ermee akkoord dat er in de bovenbouw niet alsnog voor de taal gekozen kan worden.

De docentenvergadering geeft aan of aan de voorwaarden 2 tot en met 4 is voldaan. Op grond van dit advies en het advies van de ondersteuningscoördinator neemt de conrector onderwijs een besluit over toekenning van een aangepast programma.

Procedure aanvraag aangepast programma onderbouw:

- Ouders en leerling dienen een schriftelijk verzoek in bij de ondersteuningscoördinator. De ondersteuningscoördinator gaat in overleg met de vakdocenten en de afdelingsleider.
- Het docententeam en de ondersteuningscoördinator brengen een advies uit.
- Naar aanleiding van de gegeven adviezen neemt de conrector onderwijs een besluit over toekenning van het aangepaste programma.
- Ouder(s)/verzorger(s) en leerling worden geïnformeerd door de ondersteuningscoördinator.
- De betrokken vakdocent en mentor/coach worden geïnformeerd over het aangepaste programma.

Bovenbouw havo

In de bovenbouw van de havo maakt de leerling een profielkeuze. Enkel in het profiel Cultuur en Maatschappij is het verplicht een tweede moderne vreemde taal te volgen. Dispensatie van deze moderne vreemde taal is binnen dit profiel niet mogelijk. Leerlingen met dyslexie die geen tweede vreemde taal willen volgen, zijn daarom genoodzaakt een ander profiel te kiezen.

Bovenbouw vwo

Voor vwo-leerlingen is in de bovenbouw een tweede moderne vreemde taal verplicht. In een aantal gevallen is het mogelijk om ontheffing voor deze tweede moderne vreemde taal aan te vragen. De aanwezigheid van een stoornis die betrekking heeft op een taal (onder andere dyslexie) kan een mogelijke reden zijn voor het verlenen van deze ontheffing. In plaats van de tweede moderne vreemde taal volgt de leerling een ander examenvak. Het betreft dan ook geen verlichting van het algehele programma. De mogelijkheid tot het verlenen van deze ontheffing betekent tevens niet

direct een recht op het verkrijgen van deze ontheffing. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend indien de taal een blokkade vormt voor de leerling en de leerling op een lager onderwijsniveau dreigt uit te komen. De school maakt een afgewogen inschatting waarbij niet alleen de resultaten van de talen, maar de resultaten binnen het gehele vakkenpakket worden meegenomen.

Procedure ontheffing bovenbouw vwo:

- De leerling dient een verzoek in bij de conrector onderwijs, uiterlijk op 1 maart van het derde leerjaar.
- De conrector gaat in overleg met de ondersteuningscoördinator en de vakdocenten.
- De ondersteuningscoördinator en vakdocenten brengen een advies uit aan de conrector onderwijs.
- De conrector onderwijs neemt een beslissing.
- Ouder(s)/verzorger(s) en leerling worden door de conrector onderwijs geïnformeerd of het verzoek tot ontheffing gehonoreerd is. De leerling kiest bij een positief besluit over de ontheffing een ander vak in plaats van de moderne vreemde taal.

Dyslexiescreening

Brugklasleerlingen

Alle brugklasleerlingen maken aan het begin van het schooljaar een lees- en spellingtoets om hun lees- en spellingniveau in kaart te brengen. Leerlingen die hierbij het gewenste streefniveau niet behalen, worden aangemeld voor lees- en spellingbegeleiding. In deze begeleiding werken zij één uur per week in een online remedieerprogramma naar dit gewenste streefniveau toe. Als er na een halfjaar remediëring onvoldoende vooruitgang geboekt is door een leerling en er andere signalen zijn die aanleiding geven tot het uitvoeren van een dyslexiescreening, dan zal deze screening worden afgenomen. Om in aanmerking te komen voor een dyslexiescreening wordt niet enkel gekeken naar de onvoldoende vooruitgang die is geboekt in het online remedieerprogramma, maar ook naar de scores in het basisonderwijs en de scores op de stillestoets *tekenbeet* en het *PI-Signaleringsdictee* die tijdens de eerste bijeenkomst van de lees- en spellingbegeleiding worden afgenomen. Het doorlopen van het online remedieerprogramma is tevens een voorwaarde om voor de dyslexiescreening in aanmerking te komen. Voorafgaand aan de remediëring worden ouders geïnformeerd over het proces. Na afloop van een screening ontvangen ouders de uitslag en een advies.

Leerlingen uit hogere leerjaren

Het is tevens mogelijk om leerlingen uit hogere klassen aan te melden voor een dyslexiescreening. Aanleiding om een leerling deel te laten nemen aan de dyslexiescreening is bijvoorbeeld tegenvallende leerresultaten bij de (taal)vakken als gevolg van tijd tekort. De mentor meldt een leerling bij het ondersteuningsteam aan voor een dyslexiescreening. Voorafgaand aan deze aanmelding heeft de mentor/coach schriftelijk toestemming verkregen van ouders. Er wordt enkel op het uitvoeren van een dyslexiescreening over gegaan, als voldoende signalen hiertoe aanleiding geven. De informatie uit het dossier van de basisschool wordt hierbij ook altijd meegenomen.

In de dyslexiescreening wordt in beide gevallen gebruik gemaakt van het signaleringsinstrument behorende bij het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs⁷. Aangevuld met enkele extra onderzoeksinstrumenten. De screening bestaat hiermee uit een deel spelling (zinnendictee *het wonderlijke weer* en *het PI-screeningsdictee*) en een deel lezen (stilleestoets *hoe gevaarlijk is een tekenbeet* en de woordleestoetsen *EMT* en *Klepel*). Indien de dyslexiescreening leidt tot een advies voor begeleiding en/of vervolgonderzoek dan zijn de hieraan verbonden kosten voor de rekening van ouders.

---

⁷ Henneman, K., & Kleijnen, R. (2005). Signaleringsinstrument bij het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs. KPC Groep: Helvoirt.

Bijlage 3 – Protocol dyscalculie

Docenten worden op de hoogte gebracht van het feit dat een leerling dyscalculie heeft zodra er een dyscalculieverklaring (afgegeven door een erkend deskundige zoals GZ-psycholoog) en onderzoeksverslag aan school zijn overhandigd. Aan het begin van ieder schooljaar worden docenten door middel van een lijst op de hoogte gebracht van de leerlingen die gediagnosticeerd zijn met dyscalculie. Tevens is er voor alle docenten een brochure beschikbaar waarin staat weergegeven wat dyscalculie is, van welke faciliteiten leerlingen met dyscalculie gebruik mogen maken op het Maaslandcollege en waarin richtlijnen voor docenten staan weergegeven. In het omgaan met dyscalculie volgt het Maaslandcollege de richtlijnen uit het landelijke protocol Ernstige Reken Wiskunde-problemen en Dyscalculie.

De leerling krijgt een dyscalculiepas waarmee hij/zij aan kan tonen aan bijvoorbeeld surveillerende docenten dat hij/zij dyscalculie heeft. Op deze pas staat vermeld van welke faciliteiten de leerling, in overeenstemming met de dyscalculieverklaring, gebruik mag maken. Mevrouw Van den Akker is dyscalculiecoach en biedt leerlingen met dyscalculie, indien nodig, gedurende hun gehele schoolloopbaan op het Maaslandcollege begeleiding.

De volgende faciliteiten worden, in overeenstemming met de dyscalculieverklaring, verleend voor de vakken wiskunde, economie, M&O, natuurkunde, scheikunde, aardrijkskunde, biologie en science:

- 20% meer tijd bij toetsen en (school)examens;
- Bij centrale examens een half uur tijdverlenging;
- Gebruik rekenmachine is altijd toegestaan, behalve bij officiële rekentoetsen;
- Gebruik van standaard rekenkaarten (aangeleverd door het College voor Toetsen en Examens) is toegestaan bij toetsen, schoolexamens en centrale examens die substantieel rekenwerk bevatten en bij de rekentoetsen;
- Gebruik van gele formulekaarten (aangeleverd door school) zijn toegestaan bij toetsen in de onderbouw (niet bij schoolexamens, centrale examens en de rekentoetsen).

Een leerling met dyscalculie kan in aanmerking komen voor een aangepaste rekentoets mits er voldaan wordt aan de door het College voor Toetsen en Examens vastgestelde criteria.